

Vấn đề miền Nam

Tài liệu: Gián: Bàn Bá Lân

Tháng 13; Số: 06 Tháng 11 Năm 2009 05:07

Những năm đầu tiên còn thanh bình, những ruộng không bị bỏ hoang, miền Nam được coi là vựa lúa của nước ta. Những miền Nam không chỉ có ruộng tốt nhiều, mà còn có vấn đề thâm canh. Vấn đề đã khiến cho màu mỡ đất đai và đóng góp một phần đáng kể vào sản phẩm thực phẩm của xã hội.

Không k^h miⁿ Trung là x^h nghèo, ^đ nh^ong làng quê miⁿ B^oc tuy m^ài nhà th^ong cũng cũng có v^on, nh^ong là m^ành v^on nh^o bé, khiêm t^hn ch^đ tr^ong vài ba cây ăn trái l^on, còn toàn là loⁱ cây nh^o nh^o na, ^đi, chu^oi, chanh... và ít cây thu^oc loⁱ rau c^ó.

Vườn ươm cây miến Nam

Tác Giả: Bàng Bá Lân

Thứ Sáu, 06 Tháng 11 Năm 2009 05:07

Vườn ươm cây miến Nam, trái lúi, khoong khoát hơn nhieu. Cơm xóm làng nằm trong vườn ươm cây. Xóm này giáp xóm vùng kia, vườn nhà này sát liền vườn nhà khác. Xa trông như một rừng cây bát ngát xanh tươi. Mà toàn là cây ăn trái.

Bây giờ, xin mời bạn đi cùng chúng tôi đi thăm vườn ươm cây, vườn cây trồng trồng đã nhong nhong cây đơm bông. Trồng cây là chuối. Chuối thì đâu cũng có. Nhưng muốn trồng trồng đơm bông chuối và ngắm cảnh vườn chuối bao la thì phải đi vùng miền Tây. Và không cần đi xa, ta đến vùng Miền Tho là được. Ở đây, chuối nhieu vô kể. Vài chục năm trước đây, chúng tôi đã đơm đơm một thùy cở ngàn buồng chuối đơm bông đơm bông chụm vườn hái xuồng, khuôn ra đơm sọt bên bờ đơm đơm tởm chiu hôm trước, đơm sáng sọt hôm sau xe vận tải chuyên chở về Saigon cho khách một thì giờ chớ đi.

Hỏi: "Không sọt một?" thì đơm cở trả lời: "Nhieu quá mà! Ai cũng ăn chán nguyễn, họt còn ham". Mà nhieu quá thì tở! Bán không kịp, không họt, nguyễn ta phải lọt về đem phải làm kẹo chuối.

Ta sọt xuồng nhieu, ta ăn chán, ta "họt còn ham". Nhưng nguyễn ngoi quở thì ham lắm. Còn như họt đơm như thở chiu, quân đơm Nhọt chiu m đống Đông Đơm ng, lòn Nhọt ra chớ chớ lòng mua chuối. Và thì các nước Tây phương (chờng họt như nước Pháp), muốn ăn chuối có khi phải "com-măng", và chuối đơm cở bán thì các cửa hàng thở phở một cách trờnh trờng mở cở giá còn họt là chớ Bên Thành nguyễn ta bán táo, lê, nho ngoi quở. Từ Saigon đi về miền Tây, trước khi thì Miền Tho, xe đờ đờng lúi một lúc ở ngã ba Trung Lờng. Ở đây, thở trái cây đơm cở bán nhieu như tở là mọt. Miền Trung Lờng ngon có tiêng, vì vọt a lòn trái, vọt a ngọt, vọt a đờn. Nhìn sang hai bên đờng thở tở là sọt ng mọt: Vườn mọt san sát, xanh um xen lòn màu trờng họt cở trái cây núc-nu. Từ Miền Tho, ta vọt tở nhánh sông Cởu, sang đờ a phởn Kiên Hòa nọt danh là xở đờ a Đờ a thì khởp miền Nam đâu đâu cũng có, nhưng đây mọt là xở sọt cở a đờ a. Đờ a, ở đây, đơm cở trờng thành vườn quy mô rờng lòn. Làng xóm núp đờ i tầu cở a lá đờ a.

Đờng phở xuyên giở a hai hàng đờ a cao rởp bóng. Nhìn chớ nào cũng thở y là đờ a đờ a đờ y, cũng thở y trái đờ a chi chít tởng chùm.

Trở cở sân nhieu nhà, tởng đờng sọt đờ a cao ngọt... Nhở cở lúi họt đờ u năm 1954, trở cở hiởp đờ nh Genève, mọt trái đờ a tở i ở đây chớ bán có mọt đờng bở c. Và nọt u lòi xa vọt dĩ vãng mọt i lăm năm trở cở nọt a thì mọt trái đờ a giá chớ có mọt xu, trong khi y tở i bở hở Gởm Hành khách thở a lờng muốn thở ng thở c mọt ly nọt c đờ a đá lòn chớ phở i trờ có nọt a cở c.

Vườn tươm c mi n Nam

Tác Giả: Bàn Bá Lân

Thứ Sáu, 06 Tháng 11 Năm 2009 05:07

Mi trái d a bán có m t xu mà nhi u ch v n d a s ng khá phong l u thì đ hi u v n t c mi n Nam s n xu t m nh là ch ng nào và đ t đai đ đây th t là m u m .

Th trái cây c a mi n Nam - mà tr c kia ch nh ng ng i B c thu c h ng gi u sang hay ít ra cũng khá gi m i th nh tho ng đ c th ng th c là xoài. Ngoài B c, ng i ta không kêu xoài mà gi i là "mu m Saigon" đ phân bi t v i mu m đ a ph ng. Tuy cùng m t lo i, nh ng gi a mu m b c v i xoài s phân đ nh "giai c p" th là rõ r t. Bên c nh xoài, mu m B c nh cô gái quê m c m c đ ng bên cô gái th thành đ ng m t th i trang.

Vào đây ng i B c m i đ c tha h th ng th c th trái cây mà tr c kia nhi u ng i không dám m t ng và m i bi t xoài có nhi u lo i nh xoài cát, xoài th m, xoài t ng v.v... Và ng c nhiên m t cách sung s ng và c m kích khi mua m t ch c đ c cô hàng trao cho nh ng m i hai. Càng ng c nhiên thích thú h n n a khi v t nh l th y m i ch c đ c nh ng m i b n, có n i m i sáu... Ôi, cái th i d d i m t ch c m i l m, m i sáu y nay còn đâu? Bi t có bao gi tr i?

Cam quít thì không có gì đáng k . đ đây ng i ta chu ng cam Nam Vang, nh ng so v i cam B -h thì cam Nam Vang có nhi u thua sút. Nhãn cũng v y: trái nh , v d y, h t l n, cùi m ng, t và ít ch t ng t... Nhãn này ngoài B c gi i là nhãn tr n, khi n ta l i thêm thu ng nh t i nhãn l ng H ng Yên. y v y mà ch nh n nh ng cây nhãn y ch u t n công b c c n th n t ng chùm nhãn đ ngăn chim chóc ho c d i ăn. Ph i ch ng cái gì hi m thì quý?

Có m t th trái cây n a cũng hi m, h u nh không có. Đó là trái v i. i mi n Nam, ch có th trái cây t ng t trái v i thi u, nh ng h ng v không gi ng v i thi u, mà ng i ta kêu là chôm-chôm. Còn dâu-da thì nhi u và không khác gì đ ngoài B c.

i, đu-đ , na cũng gi ng nh đ ng i B c. Na không ngon b ng na ngoài B c. Nh ng i, đu đ thì l n h n. Và th i l n trái gi i là xá-l . Có m t lo i na, trái l n h n na B c, hình dáng và h ng v cũng khác, gi i là măng c u. Ăn thì không ngon l m, nh ng đ m v i n c đá đ ng làm thành m t th gi i khát r t thông đ ng.

Th quà thiên nhiên đ c bán rong nhi u nh t i các b n xe đò, t i các n i xe đ ng bánh đ c đ ng là mía và th m, khóm. Mía đ c tr ng r t nhi u đ mi n Nam, nên ngoài vi c dùng đ kéo m t làm đ ng và ép làm m t th n c gi i khát bình dân, còn đ c c t ra thành mi ng c m

Vườn tươm c mi n Nam

Tác Giả: Bàng Bá Lân

Thứ Sáu, 06 Tháng 11 Năm 2009 05:07

---

que t ng chùm bán kh p d c đ ng cho hành khách.

Th m, khóm cũng v y, cũng đ c b ra t ng mi ng bán rong. Th m và khóm, ti ng B c đ u g i chung là d a, nh ng cũng có chút phân bi t: th m là d a ta và khóm là d a tây. Mùa d a, ng i ta ch t các n i s n xu t lên Saigon b ng ghe và các xe v n t i, đ xu ng các v a trái cây i ch C u Ông Lãnh, r i t đó m i phân ph i đi.

Nói đ n b i thì ph i nghĩ ngay đ n b i Biên Hòa. Vì đó là n i s n xu t b i nhi u và ngon. Cũng vì th Biên Hòa đ c m nh danh là x B i, cũng nh Ki n Hòa x d a. B i Biên Hòa có h i khác b i ngoài B c: khác v hình dáng không tròn và màu da vàng t i. Ngày T t, bày mâm ngũ qu trông thi t đ p.

Mùa b i, ng i ta đem ra bày bán su t d c xa l Saigon - Biên Hòa. Khách du l ch ngo i qu c trông th y h n ph i có c m nghĩ t t đ p v đ t đại màu m c a v n t c mi n Nam.

Nh ng th trái cây đ c bi t c a v n t c mi n Nam là vú s a, mắng c t và s u riêng. Vú s a, kh p mi n Nam, ch nào cũng có, nên không đ c coi là trái cây quý, nh ng lá cây vú s a i thi t đ p. M t trên xanh mà lá h , m t d i úa màu lá thu; nh ng lúc lá đ u v i gió, l p loáng hai màu xao đ ng trông thi t là vui m t.

Mùa n th ng th c mǎng c t và s u riềng t i ch thì ph i lên mi t Lái-thiêu, Bình-d ng. ấ đây, v n mǎng c t, v n s u riềng li n nhau san sát. Xa trông nh nh ng cánh r ng. Đang ngoài đ ng n ng chang chang mà b c vào nh ng v n cây cao l n đ y bóng r p này thì nh nh m c ng i. C m giác khoan khoái còn g p b i ph n khi vào trong phòng có máy đ u hòa không khí.

N u l i g p mùa trái chín thì c m giác khoan khoái còn tăng h n nhi u nhi u, vì h ng s u riềng t a ra th m ngát c không gian. Nh ng hãy coi ch ng trái s u riềng chín r ng. Cho nên, đ đ phòng, ch v n s u riềng khi hái trái ph i đ i nón s t nh chi n sĩ hành quân.

Mùa mǎng c t, mùa s u riềng, ng i các n i đ v đây ông đ o, nh t là nh ng ngày ch nh t và ngh l . Khách buôn trái cây đã l m, mà ng i lên th ng th c hóng mát cũng nhi u.

Có m t lo i trái cây n a cũng đ c bi t l m. Đó là mít. Nh ng không ph i th m t nh mít ngoài B c, mà là th mít nh trái r t ít múi và có mùi th m m ng t ng s u riềng. M t này g i là mít t -n r t đ c a chu ng và thu c lo i trái cây m c ti n, ch thua giá s u riềng m t chút.

Còn m t lo i trái cây n a mà tr c đây ngoài B c th nh tho ng m i đ c ăn. Đó là trái xa-bô-ti (do ti ng Pháp sapotille). Sapotille là trái cây sapotier, vì th ng i ta còn kêu là xa-bô-chê ho c xa-cô-chê. Hình dáng và h ng v h i gi ng trái h ng, nên ng i B c g i là h ng xiêm (không bi t có ph i g c g c t Thái Lan chng?)

Th cây này đ c tr ng nhi u ch Th , m t mi n thu c t nh Long Xuyên, h u ng n sông Ti n Giang, vào kho ng gi a đ ng t M Luông lên Ch M i.

Sau h t, ph i k đ n d a h u. Tuy là trái cây không l vì c ba mi n Trung Nam B c đ u có; nh ng đ c bi t mi n Nam mùa d a h u l i r vào d p T t, trong khi Trung và B c ng i ta ch đ c ăn d a h u vào mùa hè. ấ đây, h c th y d a h u bày bán đ y đ ng, ch t đ ng t i các ch búa là th y không khí T t là ngày t t g n k . Cho nên d a h u là m t trong nh ng s c thái đ c bi t c a cái T t mi n Nam. D a h u là trái cây có s tích. Theo m t truy n tích đ i Hùng V ng - mà nhà văn Nguy n Tr ng Thu t đã d a theo đó đ vi t truy n "Qu d a đ " (xu t b n l n đ u năm 1927) - thì th d a này do An Tiêm (đ i Hùng V ng th 10) tìm đ c t i m t hoang đ o Nam H i khi b t i l u đày. H t d a do chim tha l i t ph ng tây, nên m i đ u An Tiêm đ t tên là tây qu , sau th y cùi tr ng nõn nh da thi u n , ru t đ t i nh má

hàng giai nhân, hắt đen lánh nhàn hàm răng hắt huy n c a cô gái Vi t, nên chàng c i tên là Vi t-Nga qu . Và l a m t s trái to đ p, kh c lên má d a bài thơ ch Hán, đ n th xu ng bi n cho trôi i v i hy v ng nh d a may b t đ c liên l c v i ng i đ t li n. Bài thơ nh sau:

*H i chi nam h thiên chi nha,
Đ o h u qua h danh Vi t-Nga
Ký chu th n h t t x ,
T ng phi anh h đ ng ba.*

nghĩa là:

*H i nam quê thi p nghìn trùng
Tr i sinh ph n gái má h ng răng đen
Vi t Nga hai ch là tên
N c non non n c ch duyên tao phùng*

(N.T. Thu t đ ch)

M i năm An Tiêm m i tăng gia s n xu t, và m i năm d a đ c th nhi u thêm. Và r i duyên tao phùng đ n th t. M t chi c thuy n buôn Trung Hoa g p bão, gi t đ n g n đ o, v t đ c m t trái. D a l , không bi t là trái gì, b ra chia cho ng i trên thuy n m i ng i m t chút ăn th . Ai cũng cho là ngon và đ ng khen "H u! h u!" t c là "h o, h o", nghĩa là "t t, t t". Nhân đ c bài thơ trên v tri đ a, h bèn cho thuy n đi vòng vòng tìm ki m và đ n đ c hoang đ o, trao đ i th c ph m v i l a đ l y th d a "h u" y đ m v bán...

Nh đó, An Tiêm liên l c th ng xuyên đ c v i đ t li n, m mang đ c đ o hoang thành n i trừ m t, r i đ c nhà vua ân xá tri u h i.

H t gi ng d a đ c An Tiêm đ m v tr ng t i n c nhà và đ c kêu là d a h u (do ti ng h u đ c tr i ra). Theo truy n tích thì x a trái d a l n và dài h n b y gi nhi u, v xanh bi c, ru t đ th m, nhi u cát, r t ng t và mát. Ngày nay, tr i qua nhi u đ i, có m t s d a bi n gi ng, v xanh l t đôi khi ng màu vàng, ru t cũng vàng và h t thì nâu nâu không còn đen lánh n a. Có

Vườn tược miền Nam

Tác Giả: Bàn Bá Lân

Thứ Sáu, 06 Tháng 11 Năm 2009 05:07

---

thì lĩ mĩ t cĩ hĩĩ ng vĩ ngĩ t thĩ m nguyên thĩ y!

Suýt nĩ a thì quên mĩ t thĩ trái cây rĩ t đĩ c biĩ t cĩ a vĩĩ n tĩĩ c miĩ n Nam và cũng rĩ t đĩ c biĩ t vĩ hình dáng. Đó là trái đĩ u lĩ n hĩ t ấ không ngon, nhĩ ng hĩ t rĩ t đĩĩ c ĩ a chuĩ ng vì dùng đĩĩ c nhiĩ u viĩ c...

Ngoài nhĩ ng vĩĩ n tĩĩ c trĩ ng cây ấ trái, miĩ n Nam còn có rĩ t nhiĩ u vĩĩ n trĩ u, vĩĩ n cau.. chĩ a kĩ nhĩ ng vĩĩ n cao su mĩnh mĩng, bát ngát.

Rĩ đây, khi đĩ t nĩĩ c thanh bình, kĩ nghĩ phát triĩ n, nhĩ ng trái cây quý đĩĩ c đĩng hĩ p tinh xĩ o, giá bán ra nĩĩ c ngoài thì nguĩ n lĩ ngoĩ i tĩ thĩu vĩ không phĩ i nhĩ, đĩ ng thĩ i còn làm cho ngoĩ i quĩ c phĩ i chú ý đĩ n "hĩĩ ng hoa" cĩ a đĩ t nĩĩ c chúng ta...